

Séta az Állatkertben

Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest

Írta: dr. Holdas Sándor
Szaklektor: dr. Halmágyi Levente
Fényképezte: Szabadffy Károly
Szerkesztette: Fehér Judit

1. A budapesti Állat- és Növénykertet 1866-ban alapították a mai Városligetben. (A főkaput védő kőelefántok már műemlék számba mennek). Az Állatkert épületeiben és parkjában 500 állatfaj 5000 egyede, mintegy 3000 féle díszfa, díszcserje, sziklakerti évelő és pálmaházi növényfaj, -fajta és változat több mint 20 000 példánya található. Az Állatkertben tett kirándulások segítenek a környező világ jobb megismerésében.

2. Gallyak alakját utánozza, színével is környezetéhez alkalmazkodott a botsáska. Így tud megmenekülni falánk elenségeitől, a gyíktól és a pókaktól. Az Állatkert közepén, a „nagy szikla” oldalában találjuk a rovarházat.

3. Éjszakai állatok a jókora, 6–8 cm nagyságúra is megnövő madárpókok. Rovarokat és egyéb ízeltlábúakat zsákmányolnak, esetenként gerinces állatokat is fogyasztanak. Hazájuk a trópusi őserdő.

4. Sivatagokban, sztyeppéken él a veszélyes skorpió. Főként meleg éghajlatú területek lakója. Zsákmányát szúrásával kábítja el. Szúrótövise a farka végén található, mérge az emberre is ártalmas lehet.

5. A hüllőházban a rég kihalt sárkánygyíkok utódait, a hüllőket és a kétélűeket ismerhetjük meg. Az óriáskígyók – így a boák sem mérgesek, zsákmányukat szorítással ejtik el, és egészben nyelik le. Az Állatkertben látható, 3–4 m hosszú, 40 kg súlyú boát csak háromhetenként etetik, ilyenkor két nyulat fogyaszt el.

6. Indiában él a szalagos varánusz. Jól fut és úszik. Néha eléri a 2–3 m hosszúságot is. Minden megszerezhető zsákmányt elfogyaszt. Bőrét, sokhelyütt húsát is felhasználják.

7. A krokodilok 4–10 méternyire is megnőnek. Folyók, tavak, mocsarak lakói. Falánk, veszedelmes ragadozók. Afrikában, Ázsiában és Amerikában élnek. A képen nilusi krokodilokat látunk.

8. Állatkertünkben tojásokat rakott a sarkantyús teknős, és ezekből kelt ki ez az öt kis teknős. A kifejlett példányok súlya 60–70 kg, kicsinyeik azonban mindössze 20–30 dkg súlyúak, amikor kikelnek. Afrika füves-bokros pusztaságain élnek.

9. A madarak birodalmából elsőnek a futómadarak tűnnek a szemünkbe. Már messziről kandikál felénk a föld legnagyobb madara, az afrikai strucc. Ellenségei előtt gyors futással menekül.

10. A marabu afrikai madár, halakkal és egyéb víziállatokkal táplálkozik. Neve „jámbor remetét” jelent. Hajdan különleges tollaiért vadászták, újabban azonban védelmet élvez.

11. A zömök testű baglyok éjszakai ragadozók, többnyire hasznos madarak. Apróbb emlősöket és madarakat ejtenek el. Mindegyik bagolyfajta védett.

12. A rózsás gödény Európa déli részén gyakran előforduló vízimadár. Kitűnő úszó, halakkal táplálkozik. A gödények alsó állkapcsán nagy zacskó látható. Ez halászatkor könnyíti meg a zsákmány kifogását és megtartását.

13. A ragadozó madarak nagyszerű példánya a rétisas. A magasban körözve figyelni zsákmányát, majd roppant gyorsan lecsap rá. Tápláléka hal, vad, kisebb emlősök, rágcsálók. Hazánkban már nagyon ritka, védett madár.

14. A dél-amerikai indiánok szívesen gyűjtötték fejdíszükhöz a tukánok színes tollait. Ezek a hatalmas csőrű madarak különböző gyümölcsökkel táplálkoznak.

15. A papagájok népes csoportja sem marad el tollazatának színpompájában a tukánok mögött. Az arapapagájok Dél-Amerika sűrű őserdeiben élnek. Mozgás közben csőrükkel is kapaszkodnak.

16. Az állatódvoda mindig kínál látnivalót. Itt éppen a barnamedve-bocs fogyasztja nagy mohón uzsonnáját, a mézzel édesített tejet.

17. Ha az állatódvoda nem kevésbé népszerű lakói, a kis oroszlánok megéheznek a játéokban, a dajkával szegődött kutya készségesen megszoptatja őket. A fogságban a nőstényoroszlánok gyakran nem táplálják kicsinyeiket, ilyenkor kutyadajkát kell keresni.

18. Az oroszlán Afrika füves pusztaságain él. A hím többnyire jókora sörényt hord, a nősténynek nincs sörénye. Falkában élnek, több pár a kölykeivel. Zsákmányuk minden növényevő, zebrák, gazellák, antilopok.

19. A „kis szikla” népszerű állatai a jegesmedvék. Fehér bundájuk messziről jól látszik. Szívesen, sokat fürdenek a belső medencében. A szabad természetben halakat, fókákat zsákmányolnak.

20. A déli földgömb tengereinek és tengerpartjainak lakói a pingvinek. Repülni nem tudnak, de kitűnő úszók. A víz alatt találják meg halakból és más víziállatokból álló táplálékukat. Az Állatkertben csak tengeri halat esznek.

21. A „kis szikla” és a madarak röpdéi között terül el a nagy tó víztükrére. Partján a bokrok között sok vízimadár fészkel. Tojásokat raknak, kiköltik kicsinyeiket, majd a tóra és a mesterséges szigetekre vezetik őket. A tóban halak és teknősök élnek.

22. A „kis sziklával” szemben farkasok, rókák és borzok tanyáit találjuk. A romok közti kifutóból néz velünk szembe a borz. Fekete csíkos ábrázata könnyen felismerhető. Főleg éjszaka jár élelem után. Mindenevő, férget, csigát, egeret, gyümölcsöt vagy gabonafélét egyaránt elfogyaszt.

23. A vörösróka az egész világon elterjedt ragadozó. Zsákmánya bármilyen kisebb emlős vagy madár. Mivel sok egeret és más káros rágcsálót is elpusztít, hasznos állatnak is tekinthető.

24. A farkasok veszélyes ragadozók, a világon csaknem mindenütt előfordulnak. Nagy távolságot kóborolnak be zsákmány után, télen falkában járnak. Tavasszal szaporodnak, a nőstény 4–6 kölyköt fial. Európában erősen megcsappant a farkasok száma. A képen kanadai timber farkast látunk.

25. A rágcsálóház sok érdekességet kínál a látogatóknak. Egyik lakója, a csincilla értékes, nemesprémet termelő állat. Dél-Amerika hegyvidékein honos, szőrméjéért már az indiánok is vadászták. Napjainkban nagy farmokon tenyésztik. Rágcsáló, tápláléka gabonafélékből szénából és gyümölcsből áll.

26. Dél-amerikai származású a kilencöves és a hétöves tatu is. Ezek a páncélos emlősök új vendégek az Állatkertben. Különös formájuk, sajátos mozgásuk miatt népszerűek. Gyökereket, gyümölcsöt, rovarokat, apró rágcsálókat esznek. Képünkön: kilencöves tatu.

27. Ugyanebben a házban, nyáron a szabadban látható a sivatagi róka. Ez az aprócska, igen szép állat homokos vidékeken él, kis rágcsálókkal, rovarokkal táplálkozik. Nagy füle megkönnyíti a hőleadást, segítségével az állat a halk neszeket is meghallja.

28. A nyestek Európában is honosak. Romos épületekben padlásokon ütnek tanyát. Ragadozók, baromfit, vadmadarakat, kisebb rágcsálókat ejtenek zsákmányul. Számuk csökken, ezért védett állatok.

29. A párduc vagy leopárd a macskaféle ragadozók közé tartozik. Afrikától Ázsiáig előfordul. Gyors, kitűnően ugrik, és mászik fára. Bundájának mintázata megkönnyíti rejtőzködését.

30. A tigrisek legnagyobb testű alfaja a szibériai tigris. Súlya a 3–400 kg-ot is eléri. A szabad természetben alig fordul elő, de hatszáznál több példány él európai állatkertekben, ahol jól tenyészthető.

31. A barnamedvék egész Európában, Ázsiában és Észak-Amerikában honosak, de számuk mindenütt erősen csökken. Bogyókat, gyümölcsöket, gombaféléket fogyasztanak, de elejtik a kisebb vadakat, háziállatokat is. Kora tavasszal a nőstények 2–3 bocsot hoznak a világra.

32. Jámbor növényevő a dél-amerikai tapír. Dús növényzetű trópusi őserdőkben él. Felső ajka és orra egyesülve ormányt alkot.

33. A kenguru Ausztrália jól ismert állata. Hátsó lába hatalmas ugróláb, farka támaszkodásra is szolgál. Egészen apró és nagyon gyámoltalan kicsinyét erszényében neveli.

34. A majmok a legfejlettebb emlősök. Meleg égövi vidékeken élnek, táplálékuk főként gyümölcs és zöld növényfélék. Az Állatkertben 20–25 faj található, ketrecüket mindig nagy nézősereg veszi körül. A képen csuklyás faunt látunk.

35. Különösen sok látogatót vonzanak a csimpánzok, ezek a rendkívül tanulékony emberszabású majmok. A hím állat magassága 170, a nőstényé 130 cm is lehet.

36. Az elefánt a legnagyobb szárazföldi emlős. Jellegzetessége izmos, mozgékony fogószerve: az ormány. Az indiai elefánt bikája visel csak agyart, az afrikai elefánt hímjének is, nőtényének is van agyara. Képünkön: indiai elefánt.

37. Ez a nagyon békés, kérődző, a zsiráf, Afrika lakója. Magassága az 5 métert is eléri. Fején szarvhoz hasonló csontdudorok láthatók.

38. A hatalmas testű nilusi vízilovak csapatosan élnek tavak, folyók közelében. Hatalmas mennyiségű növényt fogyasztanak. Egy-egy jól fejlett víziló elérheti a 30–40 másztát is.

39. Az orrszarvú nagy testű, vastagbőrű állat. Hazája Afrika és a trópusi Ázsia. Jellegzetessége az orrán látható egy vagy két tülök. Bár növényevő, de ingerlékeny és kiszámíthatatlan.

40. A tevék Afrikában és Ázsiában élnek, háziállatok, de vadon is előfordulnak tevecsoordák. Egy- és kétpúpú fajtákat különböztetünk meg. A jól táplált tevék púpja fejlett, hatalmas, az éhező-szomjazó tevéké vesztit terjedelméből.

41. Az „Afrika-kifutó” kedvencei a zebrák. A lófélékhez tartoznak. Bár egyes alfajaik már kipusztultak, Afrika füves szavannáin még mindig tömegesen élnek.

42. A zord külsejű gnu jámbor afrikai növényevő. Hatalmas csoportokban vonul a pusztákon a friss fű és az ivóvíz nyomában.

43. Az öt veszélyes afrikai vad egyike a kafferbivaly. Nagy csoportokban legel, esetenként az oroszlánai is szembe száll. Ellenségeit rohammal feldönti, majd hatalmas szarvaival felnyársalja.

44. Valamikor csoportokban legelészett Amerika füves pusztaságain az amerikai bölény. Friss vagy szárított húsa az indiánok legfőbb tápláléka volt. Bőréből különféle használati tárgyak készültek. Napjainkban ez az állat csaknem teljesen kipusztult.

45. Ázsia magas hegységeinek völgyeiben, fennsíkjain él a jak. Elsősorban a tibetiek háziállata, tejét, vaját, gyapját felhasználják.

46. A gímszarvas a legszebb európai vad. A hímek agancsot viselnek, ezt évente elvetik, majd újat növesztenek. A bikák ősszel küzdenek meg a párjukért: ezt nevezzük szarvasbögés idejének.

47. Hazai erdeink veszélyes állata a vaddisznó. A kismalacok csíkosak, később színük sötétbarnára változik. A vaddisznó mindenevő, gyökereket, gumókat, kisebb emlősöket, madarakat és tojásokat egyaránt fogyaszt.

48. A képen az éppen békésen legelésző kőszáli kecskék gyakran végeznek nyaktörő mutatványokat a „nagy szikla” oldalán. Hazájuk Észak-Afrika, Európa és Közép-Ázsia. Nagy biztonsággal mozognak a meredek hegyoldalakon.

49. A félszamarak közé tartozó onagerek a lovak és a szamarak rokonai. Ázsiában vadon élnek. Az ember évezredekkel ezelőtt megpróbálta házasításukat, de nem sikerült.

50. A ló „ősének” tekintik a Mongóliában élő vadlovat. Ma már inkább állatkertekben találkozhatunk vele.

